

ΕΙΜΑΣΤΕ «ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ» ;

Μεγάλοι φιλόσοφοι επεσήμαναν ότι ο άνθρωπος είναι τελετουργικό Ον. Επιθυμεί να αποδίδει ιδιαίτερο νόημα σε μια συγκεκριμένη πράξη με την χρήση συγκεκριμένων συμβόλων. Έχουν άραγε νόημα ή κάποιον επιμέρους συμβολισμό τα πανηγύρια της παράδοσής μας στην εποχή της σημερινής μίζερης κατάστασης την οποία βιώνουμε ως χώρα; Ή μήπως είμαστε για τα «πανηγύρια», ανάξιοι εμπιστοσύνης από τρίτους αλλά και από τον ίδιο μας τον εαυτό, χωρίς καμιά ελπίδα διεξόδου από την κατάσταση αυτή;

Τα πανηγύρια του λαού μας εκφράζουν τους συνεκτικούς δεσμούς Αξιών, ηθών, εθίμων, αναγκών, Πίστης και προτιμήσεων που διαπλάθονται ανάμεσα σε ανθρώπους που έχουν σχηματίσει μια κοινότητα. Εκφράζουν επίσης, τουλάχιστον για τους Έλληνες, το δέσιμο με τον τόπο καταγωγής τους, το Νόστο που αισθανόμαστε όλοι για τον τόπο από τον οποίο ξεκινήσαμε όλοι, η οικογένειά μας, οι φίλοι μας, οι γείτονές μας και οι συντοπίτες μας, με τους οποίους πάντοτε αισθανόμαστε ότι μας δένει κάτι βαθύτερο, ακόμα και όταν βρισκόμαστε μακριά από τον τόπο αυτόν της κοινής καταγωγής μας. Μάλιστα για τους Έλληνες το «αίσθημα του ανήκειν», δηλαδή η συνάφεια και η σχέση με τον τόπο της «ιδιαιτέρας πατρίδας», τους ανθρώπους της και τις πολιτισμικές της εκφάνσεις, έχει μεγαλύτερη σημασία ακόμα και από την γενετική συνάφεια, την συγγένεια του αίματος. (Για άλλους λαούς σημείο αναφοράς είναι το οικογενειακό όνομα που εκφράζει τους δεσμούς του αίματος και όχι ο τόπος καταγωγής).

Το πανηγύρι αποτελεί κορυφαία στιγμή συναίρεσης του κοσμικού στοιχείου με το θρησκευτικό συναίσθημα. Τα ήθη, τα έθιμα, τα παραμύθια, οι μύθοι, τα αινίγματα, οι παροιμίες, τα παραδοσιακά παιχνίδια, τα δημοτικά τραγούδια με παραδοσιακά μουσικά όργανα, οι χοροί, η λαϊκή τέχνη, τα επαγγέλματα, οι ασχολίες, η κατοικία και ενδυμασία των ανθρώπων της εποχής, οι Ευετηρίες και η ελπίδα της αναγέννησης, οι γιορτές στον κύκλο του χρόνου για την αποδοχή της φθοράς, την μεταμόρφωση και εν τέλει το ξεπέρασμα της φθοράς, οι γιορτές για την «θεραπεία» των κόπων, το θέατρο σκιών, οι λαϊκές αντιλήψεις για τα ουράνια σώματα, τα φυσικά φαινόμενα ή την υγεία των ανθρώπων, τα λαϊκά δρώμενα εν γένει, είναι τα ψηφία της

εικόνας ενός τόπου και της πολιτιστικής του κληρονομιάς. Διασώζονται έτσι πανάρχαιες δοξασίες και εκφράζεται η αρμονική συνέχεια του παρελθόντος που περνάει από γενιά σε γενιά και ξυπνούν οι μνήμες της σχέσης του ατόμου με την φύση. Μνήμες που καταπιέζονται από τον εξαστισμό, ο οποίος αποκόλλησε τον άνθρωπο από το φυσικό του περιβάλλον, από τον υποτιθέμενο «εξορθολογισμό» και την τεχνολογία των αστικών κέντρων.

Η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουμε οι Έλληνες του σήμερα είναι, αφού προσαρμοστούμε στην κατάσταση που μας έβαλε η οικονομική κρίση, απομονώνοντας τα παθογόνα στοιχεία της νοοτροπίας μας, να την μετουσιώσουμε σε γόνιμη αναδημιουργία της πατρίδας μας. Να αναζητήσουμε παρηγοριά στο παρελθόν και να εμπιστευτούμε ξανά τις δυνάμεις μας, διατηρώντας την ιστορική-πολιτισμική και οικολογική συνέχεια του τόπου μας στο ρεύμα του χρόνου. Γιατί, στο κάτω-κάτω, αποτελούμε το θεμέλιο ολόκληρου του Δυτικού Πολιτισμού.

Το αίσθημα του ανήκειν, ο Νόστος, η αλληλεγγύη και η προσφορά, η αρμονική συνέχεια με τις γενιές που πέρασαν, η μνήμη της ιστορίας, το αίσθημα ότι κάτι είναι μεγαλύτερο από εμάς, η πρόκληση της δημιουργίας, το αίσθημα ότι μπορούμε ανά πάσα στιγμή να επιστρέψουμε στις ρίζες μας και να κάνουμε μια καινούργια αρχή, διορθώνοντας τα λάθη μας, πράγματα που εκφράζονται στα ήθη και τα έθιμά μας, είναι σοβαρά πράγματα. Δίνουν σε κάθε έναν από εμάς πίστη ότι αυτό που οφείλει να πράξει είναι το σωστό και αξίζει να το προσπαθήσει, ελπίδα ότι μπορεί να τα καταφέρει και προοπτική ότι μπορεί να αφήσει στις μετέπειτα γενιές κάτι για το οποίο θα τον θυμούνται. Οφείλουμε να δείχνουμε σεβασμό στην Παράδοση μας γιατί διαφορετικά δεν μπορούμε να επιζητούμε να μας σεβαστεί το Μέλλον. Γι' αυτό αν κάποτε ερωτηθούμε, ίσως και από τους τροικανούς εταίρους μας, αν είμαστε «για τα πανηγύρια», δεν είναι απαραίτητα κακό να απαντήσουμε «Ναι, φυσικά και είμαστε»!

Νίκος Παγώνης

Πτυχιούχος Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών